

**GHID DE STUDIU
AL SPECIFICULUI
CUNOAȘTERII ȘTIINȚIFICE
ÎN PSIHOLOGIE**

VALERIA NEGOVAN

MARIUS STANCIU

**GHID DE STUDIU
AL SPECIFICULUI
CUNOAȘTERII ȘTIINȚIFICE
ÎN PSIHOLOGIE**

Ediția a II-a

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2014

Colecția PSIHLOGIE

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

NEGOVAN, VALERIA

Ghid de studiu al specificului cunoașterii științifice în psihologie /

Valeria Negovan, Marius M. Stanciu. - Ed. a 2-a. - București : Editura
Universitară, 2014

Bibliogr.

ISBN 978-606-28-0122-9

I. Stanciu, Marius

159.9

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062801229

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2014
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE
comenzi@editurauniversitara.ro
O.P. 15, C.P. 35, București
www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

Capitolul 1

De la orientare la independență în studiul specificului cunoașterii științifice în psihologie	9
Valeria Negovan	

Capitolul 2

Activități/exerciții de (auto) verificare a cunoștințelor factuale referitoare la cunoașterea științifică în psihologie	18
Valeria Negovan, Marius Stanciu	
2.1. Verificarea cunoștințelor referitoare la tema „Relația dintre psihologie și teoria cunoașterii“	20
2.1.1. Obiectivele autoevaluării cunoștințelor	20
2.1.2. Întrebări de verificare	20
2.1.3. Exerciții și teme de reflecție	22
2.1.4. Bibliografie suplimentară orientativă	23
2.2. Verificarea cunoștințelor referitoare la tema „Psihologia ca știință și ca profesie”	24
2.2.1. Obiectivele autoevaluării cunoștințelor	24
2.2.2. Întrebări de verificare	24
2.2.3. Exerciții și teme de reflecție	28
2.2.4. Bibliografie suplimentară orientativă	33
2.3. Verificarea cunoștințelor referitoare la tema „Cunoașterea științifică în psihologie: de la descriere, explicație și predicție la lege și teorie”	34
2.3.1. Obiectivele autoevaluării cunoștințelor	34
2.3.2. Întrebări de verificare	34
2.3.3. Exerciții și teme de reflecție	36
2.3.4. Bibliografie suplimentară orientativă	39
2.4. Verificarea cunoștințelor referitoare la tema „De la obiectul cunoașterii științifice în psihologie la obiectul psihologiei ca știință – perspective de abordare și consecințe în plan metodologic”	40

2.4.1.	Obiectivele autoevaluării cunoștințelor	40
2.4.2.	Întrebări de verificare	40
2.4.3.	Exerciții și teme de reflecție	42
2.5.	Verificarea cunoștințelor referitoare la subtema „Viața psihică interioară ca obiect al psihologiei (introspecționismul și psihanaliza)”	46
2.5.1.	Obiectivele autoevaluării cunoștințelor	46
2.5.2.	Întrebări de verificare	46
2.5.3.	Exerciții și teme de reflecție	49
2.6.	Verificarea cunoștințelor referitoare la subtema „Comportamentul, conduita și omul concret ca obiect al psihologiei”	53
2.6.1.	Obiectivele autoevaluării cunoștințelor	53
2.6.2.	Întrebări de verificare	53
2.6.3.	Exerciții și teme de reflecție	60
2.7.	Verificarea cunoștințelor referitoare la subtema „Extindere și aprofundare în căutarea obiectului psihologiei (psihologia evoluționistă, ecologică și pozitivă)”	64
2.7.1.	Obiectivele autoevaluării cunoștințelor	64
2.7.2.	Întrebări de verificare	64
2.7.3.	Exerciții și teme de reflecție	66
2.7.4.	Bibliografie suplimentară orientativă	68
2.8.	Verificarea cunoștințelor referitoare la tema „Natura psihicului uman ca obiect al cunoașterii științifice în psihologie: de la bazele biologice la determinarea și condiționarea social – istorică și culturală”	69
2.8.1.	Obiectivele autoevaluării cunoștințelor	69
2.8.2.	Întrebări de verificare	69
2.8.3.	Exerciții și teme de reflecție	72
2.8.4.	Bibliografie suplimentară orientativă	74
2.9.	Verificarea cunoștințelor referitoare la tema „Ipostazele psihicului ca obiect al cunoașterii științifice în psihologie”	75
2.9.1.	Obiectivele autoevaluării cunoștințelor	75
2.9.2.	Întrebări de verificare	75
2.9.3.	Exerciții și teme de reflecție	80
2.9.4.	Bibliografie suplimentară orientativă	86

2.10. Verificarea cunoștințelor referitoare la tema „Stările de conștiință modificată (somnul, visul, hipnoza) și căile de acces spre acestea (meditația, biofeedbackul, substanțele psihoactive) ca obiect al cunoașterii științifice”	87
2.10.1. Obiectivele autoevaluării cunoștințelor	87
2.10.2. Întrebări de verificare	87
2.10.3. Exerciții și teme de reflecție	90
2.10.4. Bibliografie suplimentară orientativă	94
2.11. Răspunsuri corecte la întrebările de verificare	95

Capitolul 3

Exerciții de autoevaluare sumativă	97
3.1. Subiecte pentru recapitulare eșalonată sau comasată a cunoștințelor cu privire la specificul cunoașterii științifice a psihicului	97
3.2. Analiza și aprecierea produselor științifice ale activităților independente de studiu conform unor criterii prestabilite	101
3.2.1. Criterii de auto/heteroevaluare a hărții conceptuale (concept map)	101
3.2.2. Criterii de auto/heteroevaluare a analizei critice a unui articol din literatura de specialitate	102

Capitolul 4

La final de evaluare/autoevaluare: Frauda și comportamentul științific necorespunzător	103
Marius Stanciu	
4.1. Plagiatul	105
4.2. Observații și recomandări	111
4.3. Teme de reflecție	112

Capitolul 5

Texte clasice ale psihologiei universale	115
Traducerea și adaptarea: M.Stanciu	
Bibliografie	127

Capitolul 1

DE LA ORIENTARE LA INDEPENDENȚĂ ÎN STUDIUL CUNOAȘTERII ȘTIINȚIFICE ÎN PSIHOLOGIE

Valeria Negovan

Prezentul ghid pleacă de la premisa că „imersia” în fluxul informațiilor oferite de literatura de specialitate privind specificul cunoașterii științifice în psihologie (unele incluse explicit în domeniul psihologiei, altele oferite de alte discipline academice) necesită un plus de orientare și suport, comparativ cu angajarea în înțelegerea mecanismelor și pârgurilor cunoașterii științifice a altor domenii ale existenței. Acest plus de orientare și suport este justificat și de etapa maturizării academice în care se află studenții care s-au angajat în fascinantul demers al cunoașterii psihicului uman: cea a tranziției de la activitatea intelectuală specifică învățării în liceu la cea specifică învățării în spațiul universitar.

Printre cele mai stringente obiective ale mai sus menționatei etape de tranziție se numără optimizarea/eficientizarea tuturor abilităților academice dobândite în etapa anterioară (dar mai ales a celor de management al timpului și stresului), conștientizarea dimensiunilor culturii academice, a eticii, normelor și valorilor, cât și a practicilor vieții academice. Finalizarea cu succes a tranziției și angajarea deplină în fluxul progresului în planul cunoașterii științifice, a formării și dezvoltării profesionale este condiționată de modalitatea în care sunt înțelese și utilizate orientarea și suportul oferit de cei care deja au o experiență comunicabilă

(discursiv, explicit) de „navigare” în acest flux al progresului în planul cunoașterii științifice.

Învățarea și predarea s-au transformat fundamental în ultimele decenii. Perspectiva pasiv-receptivă asupra învățării (ca proces de achiziție de informații) este din ce în ce mai palidă iar cea participativă din ce în ce mai evidentă. În aceasta din urmă, cunoștințele sunt un produs al participării celui care învață la practici culturale și activități de învățare în comun, în rețele de persoane angajate într-o mare varietate de procese sociale, incluzând aici dialogul și modelarea (Sfard, 1998; Siemens, 2005; McLoughlin și Lee, 2008, pp.13 -15).

Natura participativă a învățării transformă „consumatorii” de informație în consumatori și producători deopotrivă (Tapscott și Williams, 2008; Hara, Shachaf și Hew, 2010, p.4), creând ceea ce este considerat a fi o nouă specie de consumator care produce o bună parte din bunurile pe care le consumă - „specie” numită de Alvin Toffler (1980) „prosumator” (*prosumer*).

Actualmente se vorbește despre un „nou val de ”prosumatori”, reprezentat „cel mai adesea de ‘învățăcei’ care creează și schimbă informații și idei în mod activ” (McLoughlin și Lee, 2008, p.10), care sunt "nativi digital" (*digital natives*) și care sunt „capabili de sarcini multiple de imaginare și vizualizare în timp ce comunică în mai multe modalități” (Prensky, 2001). Aceste calități prezintă însă și anumite riscuri și, așa cum subliniază McLoughlin și Lee (2008) (promotorii unei noi pedagogii, numite Pedagogia 2.0, pentru a fi congruentă cu vocabularul aplicațiilor Web 2.0), în stimularea proceselor care favorizează generarea conținuturilor de către cel care învață este încă nevoie de responsabilitate. Aceasta, mai ales pentru că, așa cum au arătat o serie de cercetări, deși nativi digital, mulți studenți din învățământul superior nu dețin competențele necesare pentru a naviga și selecta sursele relevante din imensitatea de informații disponibile și trebuie sprijiniți pentru a-și dezvolta expertiza și

încrederea în căutarea, evaluarea, crearea și schimbul de idei – activități care implică adesea abilități complexe de gândire critică (pentru un inventar al opiniilor care susțin această idee: p.19).

Autori precum Olin-Scheller și Wikström (2010, p.46) notează că în cultura participativă rolul de suport în acest demers revine nu atât mentorilor formali cât celor informal (,persoane cu mai multă experiență care pot servi ca modele și ca sprijin de îndrumare pentru cei mai puțin experimentați”), fapt ce readuce în discuție problema imitației, înțeleasă în accepțiunea în care a fost promovată în Antichitate (Cicero, de exemplu), ca modalitate de învățare a unui repertoriu lingvistic și a unui vocabular adecvat unui domeniu specific al cunoașterii. Autorii citați inventariază o serie de opinii, unele pro, altele contra promovării imitației (*imitatio*) ca principiu al predării-învățării. Printre opiniile contra imitației reținute de autorii menționați, este cea susținută de Andersen (1995) și Nilsson (2002) conform cărora imitația poate submina atât gândirea critică, cât și dezvoltarea unor mijloace de expresie proprii și a unui stil personal de procesare a informațiilor. Printre opiniile pro-imitație (mai ales în stadiul de începător, de nou venit într-o comunitate de practici) prezentate de autori, este aceea susținută de Kindeberg (2006) sau Håkansson (2008). Conform acestora, sensul original al imitației a fost de proces activ, nu pasiv, învățarea prin *imitatio* denotând nu doar imitarea unui model bine definit, ci și colectarea critică a diferitelor alternative de exprimare și transferarea acestora în noi contexte. În orice caz, precizează autorii, confuzia care s-a produs în timp între imitație și plagiat, a conferit principiului „*imitatio*” în învățare o reputație nu tocmai bună care trebuie însă reevaluată (p.46).

Toate considerațiile de mai sus sunt valabile (și chiar necesare) și în perspectiva însușirii și construirii cunoașterii cu privire la specificul formei sale științifice în psihologie.

Cunoașterea psihicului a reprezentat întotdeauna o tentație intelectuală incitantă atât pentru mintea omului cât și

pentru comunitățile și societățile care există prin și pentru oameni. Cunoașterea științifică a psihicului înseamnă o provocare în plus pentru cunoașterea umană, ea devenind în timp și punct de focalizare al reflecțiilor și conceptualizărilor în discipline academice cu identitate bine conturată cum este epistemologia, sau teoria cunoașterii, spre exemplu. Cunoașterea specificului “cunoașterii științifice în psihologie” se transformă astfel într-o datorie pentru cei care se pregătesc să profeseze în acest domeniu.

Un curs universitar care abordează explicit această problematică, poate veni în sprijinul „temerarilor” zilelor noastre care se angajează în „aventura” cunoașterii psihicului uman și poate facilita identificarea unor posibile răspunsuri la întrebările pe care ei și le pot pune.

Una dintre cele mai importante contribuții românești la clarificarea specificului cunoașterii științifice în psihologie este tratatul elaborat de Mielu Zlate, intitulat „Introducere în psihologie” - tratat care, pe lângă faptul că informează documentat și complex, orientează de asemenea omul de știință interesat de acest aspect în chiar demersul pe care el îl întreprinde. De la prima ediție (1994, la Editura Șansa, București), edițiile revăzute și adăugite (1996, aceeași editură; 2000, la Editura Polirom) și tirajele ulterioare (2001 – 2011), tratatul oferă tinerilor temerari care vizează să devină „oameni de știință” în domeniul psihologiei aproape toată informația necesară formării unei perspective nu doar corecte, dar și generatoare de noi direcții de studiu.

Perspectivile de analiză inițiate de M. Zlate, unele conturate explicit, altele doar sugerate (cu o fină intuiție a direcțiilor viitoare de dezvoltare a exegezei în domeniu), își relevă, chiar de la primul contact, solida fundamentare pe informațiile existente în cadrul literaturii de specialitate, dar și pe direcții noi, îndrăznețe la data publicării cărții.

Continuarea demersului inițiat de M.Zlate, de a analiza specificul cunoașterii științifice în psihologie, cu scopul

explicit de a contribui la formarea profesională a specialiștilor în acest domeniu, este de natură să contribuie atât la dezvoltarea cunoașterii cât și la afirmarea identității profesionale a științei și a profesiei de psiholog.

Pornind, deci, de la terenul „defrișat” (cu clarviziune și dragoste pentru psihologie) de către regretatul profesor Mielu Zlate, cursul “Teoria cunoașterii științifice în psihologie”, propune o incursiune în specificul cunoașterii științifice a psihicului în următoarele etape:

1. analiza specificului cunoașterii în psihologie (caracterul științific versus naiv/popular; caracterul general versus specific) și analiza impactului ei în planul cunoașterii psihologice (caracteristici, obiect și metodologie, utilitate și aplicabilitate);
2. analiza particularităților psihologiei ca știință și profesie (definire; tendințe controversate; loc în sistemul științelor; domenii aplicative ale psihologiei; loc în sistemul ocupațiilor);
3. analiza specificului descrierii, explicației și predicției în psihologie precum și a specificului legilor și teoriilor psihologice;
4. analiza problemelor care gravitează în jurul obiectului cunoașterii științifice în psihologie (psihicul în ultimă instanță, cu multiplele sale fațete) - cum a fost el configurat, este congruent cu semnificația clasică de “obiect al unei științe?”;
5. analiza modului în care este abordată natura psihicului uman, în calitate de obiect al cunoașterii științifice în psihologie (de la baza biologică a psihicului la determinarea și condiționarea lui socială, istorică și culturală);
6. analiza ipostazelor psihicului (conștiința, subconștientul și inconștientul), văzute drept obiect al cunoașterii științifice;
7. analiza specificului cunoașterii științifice a stărilor de conștiință modificată (somnia, visul, hipnoza) și a căilor

de acces spre aceste stări (meditația, biofeedback-ul, substanțele psihoactive).

Este de așteptat ca acest ghid de studiu, fie pe baza informațiilor asimilate în cadrul prelegerilor subsumate cursului “Teoria cunoașterii științifice în psihologie”, fie pe baza altor informații existente în literatura de specialitate, să contribuie la:

1. înțelegerea, fixarea și operaționalizarea cunoștințelor cu privire particularitățile psihologiei ca știință și ca profesie;
2. înțelegerea, fixarea și operaționalizarea cunoștințelor cu privire la modul în care sunt reflectate aspectele definiției ale psihicului în produsele cunoașterii științifice: concepte, modele descriptiv-explicative, legi, teorii;
3. înțelegerea, fixarea și operaționalizarea cunoștințelor cu privire la: obiectul psihologiei, relația dintre natura psihicului uman și specificul determinărilor sale (realitatea psihică în sine) și dintre ipostazele sale și stările de conștiință;
4. înțelegerea limitelor cunoașterii științifice a psihicului ca provocări pentru cunoașterea umană și pentru dezvoltarea psihicului însuși.

Abordarea temelor considerate a fi relevante pentru specificul cunoașterii științifice în psihologie și realizarea obiectivelor precizate mai sus se realizează în contextul:

- prelegerilor/conferințelor săptămânale;
- seminariilor academice săptămânale;
- activităților individuale, autonome, autoreglate, de sistematizare și interpretare a informațiilor asimilate;
- activităților individuale și/sau de grup/frontale de auto- și hetero- evaluare și feedback

Prelegerile și conferințele presupun diseminarea de informații structurate după criteriile apreciate drept relevante

de către autorul/autorii lor, pe de-o parte și receptarea – stocarea – și reflecția *ad hoc* din partea auditoriului.

Activitățile complementare prelegerii (cursului academic), respectiv activitățile de seminar și cele independente, presupun pregătirea prealabilă, implicarea activă și mai ales feedback-ul reciproc între actorii implicați. Ele sunt destinate aprofundării și nuanțării informațiilor oferite de curs și au aceleași obiective ca toate activitățile de învățare în general: atât în plan cognitiv cât și în plan afectiv, respectiv: cunoașterea/stocarea de informații pentru reactualizare, înțelegerea, aplicarea, analiza, evaluarea și creația (în domeniul cognitiv), receptarea, răspunsul, valorizarea, organizarea și stabilirea setului de valori aferente caracteristicilor a ceea ce se achiziționează (emoții și sentimente, preferințe, atitudini, valori și motivații) (în domeniul afectiv) (pentru nuanțare, a se vedea taxonomiile obiectivelor învățării (Anderson și Krathwohl, 2001; Krathwohl, Bloom și Masia, 1964).

Seminarul academic reprezintă, *sensu lato*, o formă de instruire academică având ca funcție principală reunirea unor grupuri restrânse de persoane în cadrul unor întâlniri dinamice și interactive în care subiectul discuțiilor gravitează în jurul unor problematici specifice, de cele mai multe ori precizate în prealabil. În esență, seminarul este locul în care participanții au prilejul să pună întrebări, să se angajeze în dezbateri cu privire la anumite teme și mai ales, au oportunitatea de a-și prezenta, într-o atmosferă cât mai apropiată de cea a comunităților științifice, produsele activităților independente, având garanția că ele vor fi receptate, analizate și comentate în acord cu cele trei caracteristici ale învățării autentice subliniate de către Rogers (1959): empatia, congruența și valorizarea pozitivă.

Activitățile individuale, complementare prelegerilor și seminariilor, se finalizează prin „produse/creații științifice” specifice și se diferențiază în ceea ce privește capacitatea lor formativă în funcție de obiectivele și formatul produsului vizat.

Angelo și Cross (1993), într-un tratat adresat profesorilor din învățământul liceal și universitar, prezintă un fecund inventar de activități individuale care pot fi utilizate fie pentru atingerea obiectivelor învățării pe care le precizează taxonomia revizuită a lui Bloom (Anderson și Krathwohl, 2001), fie pentru activarea unor strategii particulare de învățare. Vizând cel de-al doilea scop, autorii mai sus citați descriu:

- activități care facilitează în special analiza (sistemizarea informației, chestionarea și realizarea de postere sau planuri/scheme);
- activități care facilitează în special sinteza (hărțile conceptuale);
- activități care facilitează în special gândirea critică (mese rotunde, dezbateri, focus-group, analiza critică).

Dintre acestea, având în vedere specificul experienței de învățare în perioada tranziției de la studiile de tip liceal la cele de tip universitar, sunt propuse ca activități independente:

- a) Realizarea unor diagrame ale relațiilor dintre conceptele/teoriile unui subiect (Harta conceptuală/*Concept Map*) aferent.
- b) Analiza critică a informațiilor prezentate în lucrări științifice precum articole, tratate, monografii, etc.

Diagrama relațiilor dintre conceptele/teoriile unui subiect (Concept-map) reprezintă în esență un instrument utilizat pentru a organiza și reprezenta cunoștințele dobândite și implică, alături de identificarea conceptului/conceptelor importante legate de o anumită temă, și construirea unei rețele de legături, înțelesuri și semnificații plecând de la conceptul de bază. Fiecare noțiune este tradusă în plan vizual sub forma unei figuri geometrice (e.g. paralelogram, dreptunghi, cerc, oval, etc.), relațiile de subordonare sau supraordonare conceptuală formând o ierarhie simbolizată prin săgeți. Aceste reprezentări pot fi suplimentate și de etichete lingvistice în

scopul de a clarifica legăturile și de a spori gradul de comprehensiune a temei abordate (Johnson și Johnson, 1994).

Analiza critică exprimă o apreciere personală a informațiilor conținute de o sursă bibliografică, o evaluare a exactității, corectitudinii și completitudinii acestora. Ea necesită formularea și elaborarea unor argumente și contraargumente contribuind la dezvoltarea abilităților de gândire critică.

Pentru completarea/nuanțarea învățării facilitate de aceste activități, produsele științifice realizate urmează a își primi „validarea socială” prin activități de grup (seminarii) care constau în:

- a) Prezentarea în fața grupului a produsului activităților independente (concept-map sau analiza critică) sub forma unui poster sau a unei prezentări power-point;
- b) Discuții de grup privind: a) informațiile prezentate; b) modul de prezentare.

Fiecare dintre menționatele activități au reguli de desfășurare stabilite în timp prin eforturile specialiștilor de a le crește eficiența dar și relevanța pentru expertiza celor care le desfășoară. Cunoașterea și respectarea lor face diferența dintre etapa inițială și procesul continuu al formării profesionale

Capitolul 2

ACTIVITĂȚI/EXERCII DE VERIFICARE A CUNOȘTINȚELOR FACTUALE REFERITOARE LA CUNOAȘTEREA ȘTIINȚIFICĂ ÎN PSIHOLOGIE

Valeria Negovan, Marius Stanciu

O dimensiune importantă a dezvoltării cunoașterii în orice domeniu este conștientizarea cantității și calității informațiilor achiziționate și sistematizate astfel încât acestea să poată fi incluse cu cea mai mare viteză și adecvare într-o nouă configurație de informații cu o mai largă arie de aplicabilitate.

Prezentul set de exerciții de (auto)evaluare a progresului realizat în cunoașterea temelor abordate vizează:

- a) Fixarea cunoștințelor cu privire la modelele teoretice, conceptele, paradigmele și personalitățile marcante care au contribuit la elaborarea acestora în cadrul psihologiei științifice;
- b) Dezvoltarea competențelor în ceea ce privește căutarea, identificarea și evaluarea focalizată a resurselor tradiționale și digitale de informare (i.e. “Aflabetizare” informațională, tehnologică și informatică);
- c) Dezvoltarea abilităților de gândire critică și perfecționarea discursului argumentativ prin formularea unor argumente pertinente și sesizarea erorilor în argumentare;
- d) Aplicarea cunoștințelor/informațiilor asimilate și interpretate în demersul evolutiv de trecere de la cunoașterea

comună la cea științifică în psihologie, atât în plan epistemic, ontologic, cât și în plan metodologic.

În baza informațiilor existente în literatura de specialitate dar și în baza experienței lor didactice și de cercetare autorii prezentului instrument de lucru au apreciat că realizarea obiectivelor specificate mai sus este facilitată de:

- a) Întrebări de verificare pe bază de itemi cu alegeri multiple;
- b) Exerciții și teme de reflecție sub formă de sarcini care solicită argumentarea, comentarea, imaginarea unor situații pentru a identifica posibile dezvoltări ale cunoașterii în legătură cu respectiva situație;
- c) Recapitulări eșalonate sau comasate în forma unor succinte discursuri pe o temă dată.

Fiecare set de exerciții este însoțit de o prezentare a obiectivelor auto/hetero evaluării și de o bibliografie orientativă pentru aprofundarea studiului. Răspunsurile corecte la întrebările de verificare, oferite la finalul secțiunii reprezintă un suport pentru dezvoltarea capacității de autoevaluare și auto-feedback – abilități academice esențiale pentru progresul în activitățile de învățare.

Informațiile necesare rezolvării exercițiilor se găsesc în următoarele surse bibliografice:

- Zlate, M. (2000). *Introducere în psihologie*. Iași: Polirom.
- Zlate, M. (2006). *Fundamentele psihologiei, pp. 1- 123*. București: Editura Universitară.
- Zlate, M. (2009). *Fundamentele psihologiei*. Iași: Editura Polirom.

2.1. Verificarea cunoștințelor referitoare la tema

Relația dintre psihologie și teoria cunoașterii.

2.1.1. Obiectivele autoevaluării cunoștințelor:

Rezultatele acestor întrebări/ exerciții oferă informații despre cantitatea și calitatea cunoștințelor cu privire la:

- teoria cunoașterii științifice în psihologie;
- diferențele dintre ontologie, epistemologie, psihologie.
- principalele controverse legate de înțelegerea și definirea cunoașterii;
- diferențele dintre cunoașterea comună și cea științifică (*doxa* și *episteme*);
- diferențele dintre epistemologia academică și cea *naivă*;

2.1.2. Întrebări de verificare

1. Epistemologia reprezintă ramura filozofiei preocupată de:
  - a) Studiul originii universului.
  - b) Studiul binelui și al răului, cât și al unei conduite corespunzătoare.
  - c) Studiul cunoașterii, al naturii acesteia și al surselor ei.
  - d) Studiul a tot ceea ce există.
2. Conform abordării tradiționale a teoriei cunoașterii, spre deosebire de *doxa*, care înseamnă credință sau opinie personală, cunoașterea adevărată presupune:
  - a) O opinie împărtășită de mai multe persoane.
  - b) O credință sau opinie adevărată justificată.
  - c) O dogmă.
  - d) Toate variantele de mai sus.